

epizod, ker je avtor sam čutil, da še vedno tiči v njem „romantični strup“. Sredi oglušujočega žvenketa sabelj, sredi bruhanja topov srečavamo kot palijativno sredstvo v zatišju orjočega starčka, in ta kontrastujoči motiv se pri Zoli venomer ponavlja nalik refren, postopanje, ki se ga je posluževal prav na široko v „Plodovitosti“.

Glede prevoda bi se moglo reči to in ono, predvsem to, da je pravi križ prelagati nekatere Zolove stvari, ki preoblikujejo tehničnih terminov iz medicine, vojaške vede in vobče ljubijo slikovito izbrano dikcijo. G. Levstik, ki je napisal tudi jedrnat predgovor, se je dokaj častno odkrižal naloge: včasih je kaj dodal ali srečno predrugačil, večkrat opustil kaj nebistvenega, da se glaje bere. Seveda se pogosto vsiljuje misel o naglici, s katero je morala biti prestava mestoma izgotovljena. Nedoločni izraz *détonation* (str. 163.) je predavatelj preveč opredelil in tako odstranil dvoumnost izvirnika, ki nudi Rabelaisovski dovtip, pravi *esprit gaulois*.

Ant. Debeljak.

Lubor Niederle, Slovanski svet. Zemljepisna in statistična slika danesnjega slovanstva ... Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil in uredil Dr. J. A. Glonar. S karto. V Ljubljani 1911. Založila in izdala „Omladina“. (Znanstvena knjižnica „Omladine“. III. knjiga.) Leks. 8°. 308 str. Cena broš. knjigi 4 K 50 v.

Dobili smo prevod znamenitega češkega dela, o katerem je podpisani že poročal v „Lj. Zvonu“ (1910, str. 248). Omejiti se torej hočem le na ono, kar prinaša knjiga novega, namreč na izvirna članka, ki sta napisana in dodana na željo avtorja samega. Naš vestni politični zgodovinar dr. Drag. Lončar je napisal „Socijalno zgodovino Slovencev“, ki je izšla tudi v ponatisku pod naslovom: „Slovenci. Načrt slovenske socijalne zgodovine“. V njej nam riše pisatelj najprej naseljevanje Slovencev v dežele, kjer bivajo zdaj, njih teritorialne in jezikovne izgube, kako se je s krščanskim križem družil nemški meč. Pa tudi v sredini, kjer smo bili kompaktno naseljeni, nas je uničeval srednjeveški družabni in pravni red. Slovensko plemstvo je izginilo; torej Slovenci niso mogli biti političen narod v državnopravnem zmislu, ker je bilo plemstvo takrat nositelj državne ideje. Tlačanstvo, grajsko gospodstvo in turški napadi so slabili gospodarski položaj kmeta. Reformacija je dala temelj našemu slovstvu in kulturi; toda uspela nista pri nas niti reformacija niti obupni socijalni boj našega kmeta z graščakom; s porazom obeh gibanj je bilo pri nas poraženo slovenstvo. Naš prepoved se je pričel šele v drugi polovici 18. stoletja s prosvitljenim racijonalizmom in romantiko v začetku 19. stoletja. Dr. Lončar se je tudi dotaknil ilirskega vprašanja in je prišel do istih zaključkov kakor Prešeren in Fr. Levstik: do jugoslovanstva nas vodi pot le s posredovanjem slovenstva in ne preko njega. — Pisatelj pa nam ne riše samo preteklosti, ampak nam kaže tudi pot za sedanjost in bodočnost: poleg duševne kulture nam je treba gospodarske moči; treba je socijalnega dela, gospodarske zadružne organizacije, ako nočemo postati kolonija tujega kapitala, ki nas osvaja vse južne Slované. — Prav tako važen in poučen je drugi dodatek: „Statistika Slovencev“, ki jo je sestavil strokovnjak I. Mačkovšek. Številke so za nas glasen memento! Prirodno se sicer hitro razmnožujemo, usodepolno pa nam lahko postane izseljevanje. Za kruhom gredo naši ljudje v Trst, Gradec, na Nemško, v Ameriko; nam sovražna plemena oživljamo s svojo svežo krvjo ter množimo sovražnikove vrste na severu in jugu. Statistika nam kaže, da se v Trstu s slovensko okolico ni več bati za narodnost; nenasiten vampir slovenske krvi pa je Gradec. Tu je treba dela in trdne organizacije, da ohranimo svoje ljudi domovini. Glavna pomoč bi seveda bila, da se okrepimo